

Att mista sin kompis

Allt fler förlorar sin kontaktperson när de flyttar till särskilt boende. Det visar en brist på förståelse för vad en kontaktperson bidrar med.

Sedan flera år har det blivit svårare för personer som flyttat till särskilt boende att få behålla sin kontaktperson enligt LSS, Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade. Signalerna kommer från våra medlemmar men också från personal inom socialtjänsten. RFS organiserar personer som har lagreglerade frivilliguppdrag, bland annat de kontaktpersoner som förmedlas av socialtjänsten. Även organisationen FUB, För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, har lyft denna negativa utveckling.

De fall som de senaste åren prövats i domstol har oftast gett individen fortsatt rätt till kontaktperson enligt LSS (eller SoL, Socialtjänstlagen) vid flytt till särskilt boende. Vi misstänker att dessa fall bara är toppen av ett isberg. Personerna som drabbas av dessa negativa besked är generellt en röstsvag grupp.

En kontaktperson ska enligt lagstiftarens intention vara en medmänniska som kan underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv. Detta genom att minska social isolering, ge hjälp till att delta i fritidsaktiviteter samt ge råd i vardagssituationer. Kontaktpersonen blir brukarens kompis. Någon som man kan utöva sina egna unika intressen tillsammans med. Att kontaktpersonen gör detta frivilligt betyder ofta mycket i sig, både för relationen och för självkänslan. Boendepersonal kan därför aldrig ersätta en kontaktpersons roll. De är anställda som slutar, byter tjänst och finns till för alla på boendet.

Vad beror detta då på? Det borde inte handla om besparingar. Men om det ändå handlar om pengar så vill RFS påminna om hur lite kontaktpersonen kostar. I snitt är arvodet för en

kontaktperson cirka 1 000 kr/mån. Med tanke på kostnader som annars kan uppstå i spåren av ensamhet och isolering är detta en mycket liten utgift för kommunen.

Däremot tror vi att det kan bero på brister i metoder för socialtjänstens arbete med kontaktpersoner. Om till exempel uppföljningen av insatsen kontaktperson brister kommer socialtjänstens handläggare inte att se det medmänskliga värdet av relationen mellan brukaren och den frivilliga. För att arbeta med kontaktpersoner på ett kvalitativt sätt behöver flera delar fungera. Det handlar om rekrytering, kompetenspåfyllning, uppmuntran och uppföljning. För detta har RFS tagit fram [en metod som vi gärna delar med oss av.](#)

RFS vill rikta uppmaningar till tre aktörer på området:

- Utredaren för översynen av LSS-insatserna och assistansersättningen – LSS är en rättighetslag som ska främja jämlikhet och full delaktighet i samhällslivet. RFS uppmanar den nya utredaren Gunilla Malmborg att se över hur rätten till kontaktperson stärks och utvecklas. Det är också viktigt att titta på vilket stöd kommunerna behöver för att kunna arbeta med kontaktpersoner på ett kvalitativt sätt.
- Socialstyrelsen – Även om flera vittnar om att personer allt oftare förlorar sin kontaktperson vid flytt till särskilt boende går det inte att utläsa av statistiken från Socialstyrelsen. År 2015 hade 19 500 barn och vuxna med funktionsnedsättning en kontaktperson enligt LSS. Siffran har legat relativt stabilt på denna nivå sedan 2009. Vår teori är att det numera är fler barn som får kontaktperson enligt LSS än tidigare vilket gör att de vuxna som förlorat sin kontaktperson inte märks i statistiken. För ökad kunskap om insatsen och trender skulle en mer detaljerad statistik vara behövlig.
- Kommunerna – RFS uppmanar kommunerna att leva upp till lagstiftarens intention med det medmänskliga stödet. Ta vara på den resurs kontaktpersoner och andra frivilliga

samhällsarbetare är för brukarens välmående och livssituation. Genom att samarbete med andra myndigheter, de frivilliga själva samt brukarna så kan insatserna utvecklas och ha en fortsatt viktig funktion även i framtiden.

Jenny Ögren

Förbundsordförande

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare

Bild: Sören Andersson